

Deel II. Het gebied in cultuurhistorie/erfgoed en RO => 'keuzes'

- (1) Welk erfgoed gekend, onderkend , herkend, erkend?
=> samenhang met begrippen en aanpak!
- (2) Rol van lokale kennis + wat/hoe zou u kunnen doen?

Landschapsgeschiedenis – cultuurhistorie - erfgoed

-Landschapsgeschiedenis

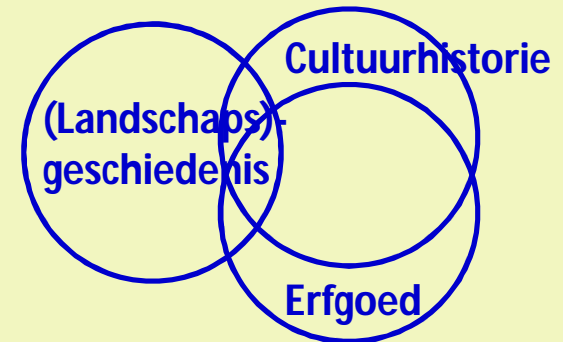
- Landschap en ruimte *door de tijd*
- Landschap en ruimte *door natuur en mensen*

-Cultuurhistorie => was breed begrip, maar nu gewoonlijk

- in *huidige situatie*
- *door mensen* gedaan ('cultuur')
- en daarin *waardevol wordt bevonden* i.v.m. vroeger ('toeschrijven *cultuurhistorische betekenis*')

-(Cultureel) erfgoed => veranderend door de tijd!

- 'wat het verleden ons heeft *nagelaten*' (en evt. *waardevol* wordt bevonden)
- bv.
 - Immaterieel erfgoed (bv. Volkscultuur => bepaalde feesten)
 - Archieven
 - Monumenten
 - voorwerpen van kunst en wetenschap
 - 'Christelijk gedachtengoed'
 - '*landschap*' (*officieel*) pas vrij recent!

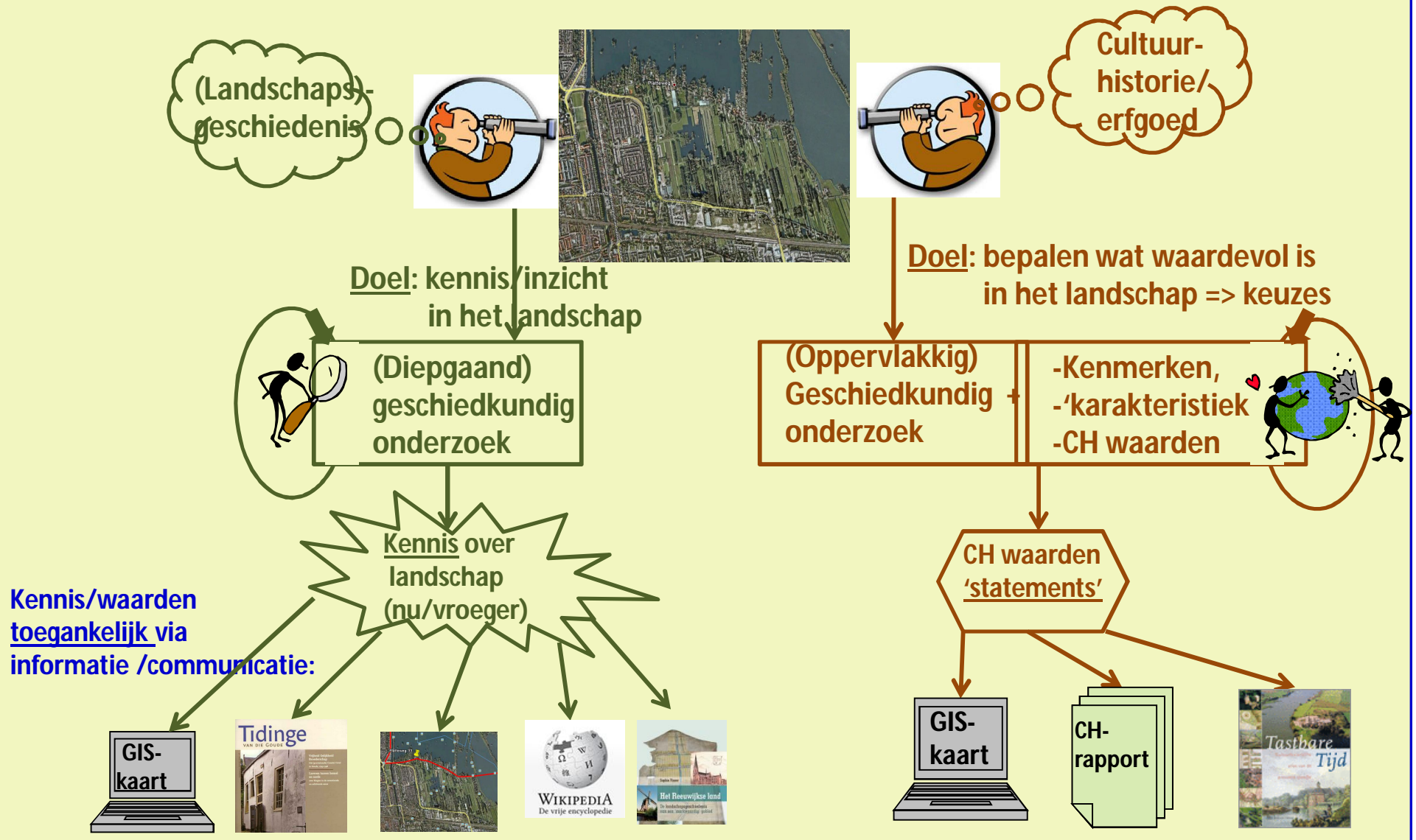

Landschapsgeschiedenis /cultuurhistorie/erfgoed => in onderzoek/analyse (1)

Landschapsgeschiedenis /cultuurhistorie/erfgoed => in onderzoek/analyse (2)

Landschapsgeschiedenis /cultuurhistorie/erfgoed => naar kennis/informatie (1)

Cultuurhistorisch landschap in **onderzoek** en kennis/informatie (1)

- > 18^e eeuw: aandacht voor gebiedsgeschiedenis
- > 19^e eeuw: CH landschap in aandacht van 'actiegroepen' en 'beschermers'
- > jaren '30 (enige) aandacht in RO

- Jaren '50 => Landschapsgeschiedenis in **onderzoek** universiteiten

- jaren '60/'70 => maatschappelijke invloeden => **beleid + onderzoek + waarden**

- Jaren '70 – '90 => onderzoek m.n. **bottom-up** => elementen, relictten ('morfologie')

- Jaren '90 (tot heden) => beleid centraal, **top-down aanpak**, hoofdzaken
 - **Rijk: KICH (CultGis)** => 'objecten met (inter)nationale waarde'
 - gevolgd door **provincies, gemeenten, regio's** e.d.

- ca. 2000 => bovenstaande +
 - **Belvedere**: zie jaren '90 +
 - **evt. 'diepte in'** (=> Cult. Landschapsbiografie, Landschapsarcheologie)
 - **burgerparticipatie** => - m.n. '**beleving**' in RO-projecten
 - inbreng **lokale kennis** => eventueel, maar ook 'lastig', 'problematisch'

Willens in cultuurhistorie op gemeentelijk niveau – Gouda (1)

II-7

Stap 1: website gemeente Gouda => naar Informatiesysteem van het Rijk?!

The screenshot shows the website of the municipality of Gouda. The main navigation menu includes 'Nieuws', 'Over Gouda', 'Dienstverlening', 'Inwoners', 'Ondernemers', 'Projecten', and 'Bestuur'. The 'Over Gouda' menu is currently selected. Below the navigation, there is a search bar with a 'Zoek' button. The main content area is titled 'Cultuurhistorie' and contains the text: 'U gaat nu naar de site van Kich.nl (Kennisinstructuur Cultuurhistorie)'. Below this text, there is a link to 'http://www.kich.nl' with a red arrow pointing to it. A red box highlights the text 'U gaat nu naar de site van Kich.nl (Kennisinstructuur Cultuurhistorie)' and the URL 'http://www.kich.nl'.

gemeente Gouda

Nieuws Over Gouda Dienstverlening Inwoners Ondernemers Projecten Bestuur

► Gouda.nl ► Over Gouda ► Cultuur ► Cultuurhistorie

► Evenementen
▼ Cultuur
► Amateurkunst Gouda
▼ Cultuurhistorie
► Evenementen en activiteiten in Gouda
► Goudse schouwburg
► Kunsthistorischburogouda
► Monumentenstad Gouda
► Musea
► Sint Janskerk
► Streekarchief Midden-Holland
► Stadhuis van Gouda
► Volksuniversiteit Gouda
► Bijzondere Gouwenaars

Cultuurhistorie

U gaat nu naar de site van Kich.nl (Kennisinstructuur Cultuurhistorie).

► <http://www.kich.nl>

U gaat nu naar de site van Kich.nl (Kennisinstructuur Cultuurhistorie)

<http://www.kich.nl>

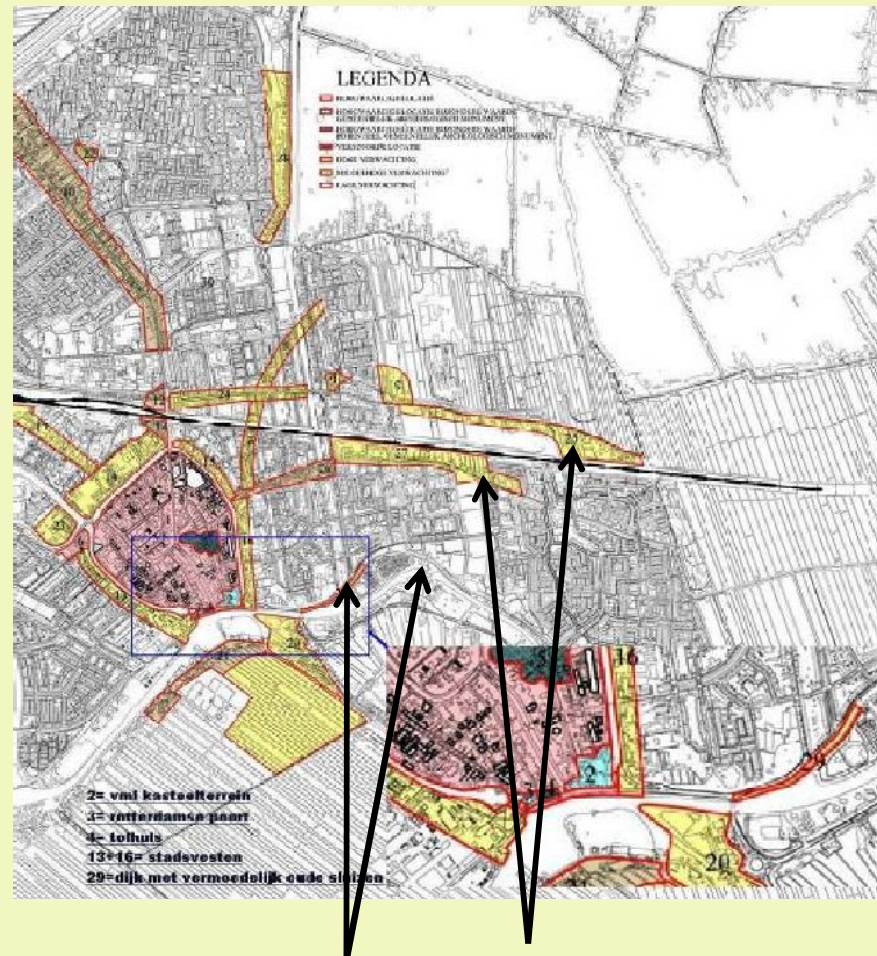
Stap 2: Google search => Cult. Hist. Analyses (CHA's), Bestemmingsplannen

Stap 3: Zoeken in www.gouda.nl/RIS => o.a. Nota Cultuurhistorie

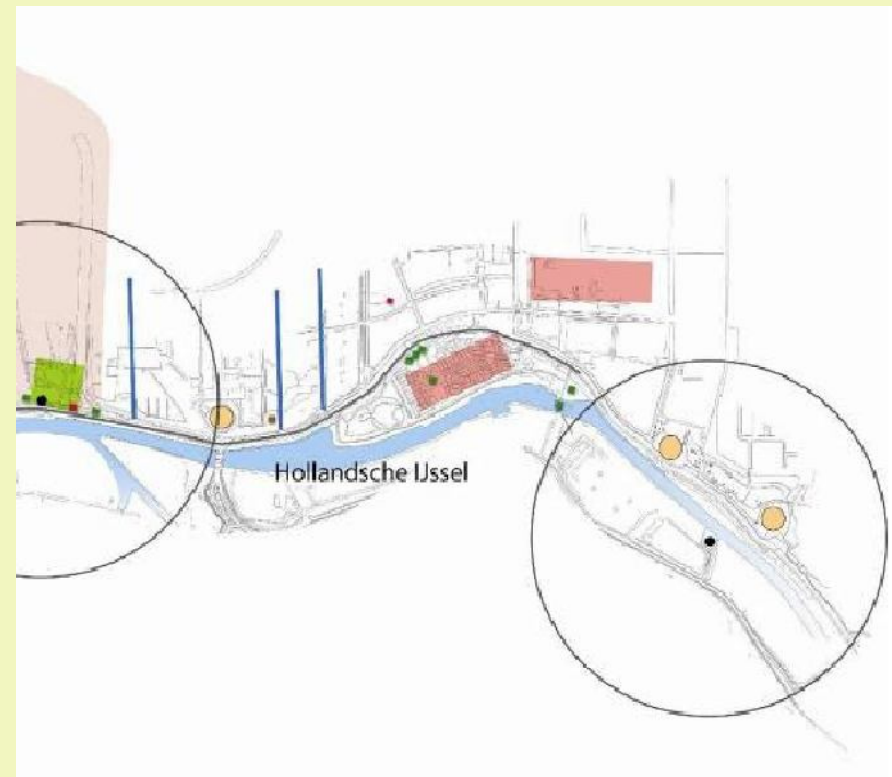
Willens in Cultuurhistorie op gemeentelijk niveau – Gouda (1)

II-8

Archeologische Basiskaart Gouda

CH Analyse IJsseldijk (maart 2010)

- Aantal (vnl. losse) objecten
- Info erover waar?!
- Weinig 'analyse' bij Willens

Bepaalde uitgangspunten voor wel/niet waardevol:

-vondsten

-verwachtingen => welke kennis, veronderstellingen?!

Nederzettingen – kenmerken

Landschappen – kenmerken

Identify resultaten

Poldersysteem

Type: Poldersysteem
 Gaafheid: gaaf
 Kenmerk: Poldergrens, gaaf
 Waarde:
 Opmerking:
 Lengte (m): 10972,56

Veenontginning

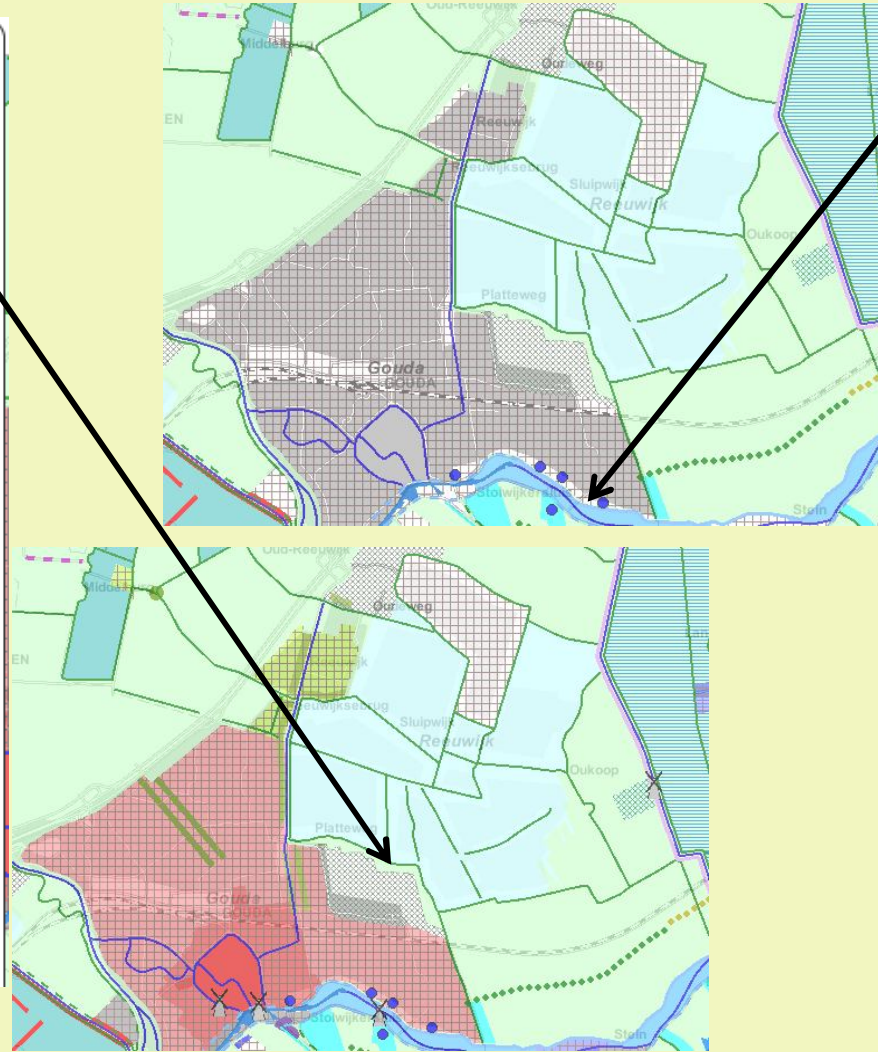
Type: Veenplas
 Kenmerk: Veenplas
 Oppervlakte (ha): 977,48

Bebouwing

Type: Bebouwing
 Kenmerk: Grootschalige groen en/of recreatievoorzieningen (na 1945)
 Oppervlakte (ha): 97,73

Polderlint

Bebouwingstype: Polderlint
 Periode: tot 1850
 Bebouwingsstructuur: IJ tot verspreid
 Oppervlakte (ha): 8,701

Identify resultaten

Dijkwiel

Gaafheid: gaaf
 Waarde: Hoge waarde
 Kenmerk: Wiel
 Type: Wiel

Rivierdijk

Type: Rivierdijk
 Gaafheid: gaaf
 Kenmerk: Rivierdijk, gaaf
 Lengte (m): 6999,05

Riviersysteem/boezemwater

Type: Riviersysteem
 Kenmerk: Riviersysteem, Uiterwaard
 Oppervlakte (ha): 68,08

Veenontginning

Type: Veen
 Kenmerk: Veenontginning
 Oppervlakte (ha): 21639,05

Bebouwing

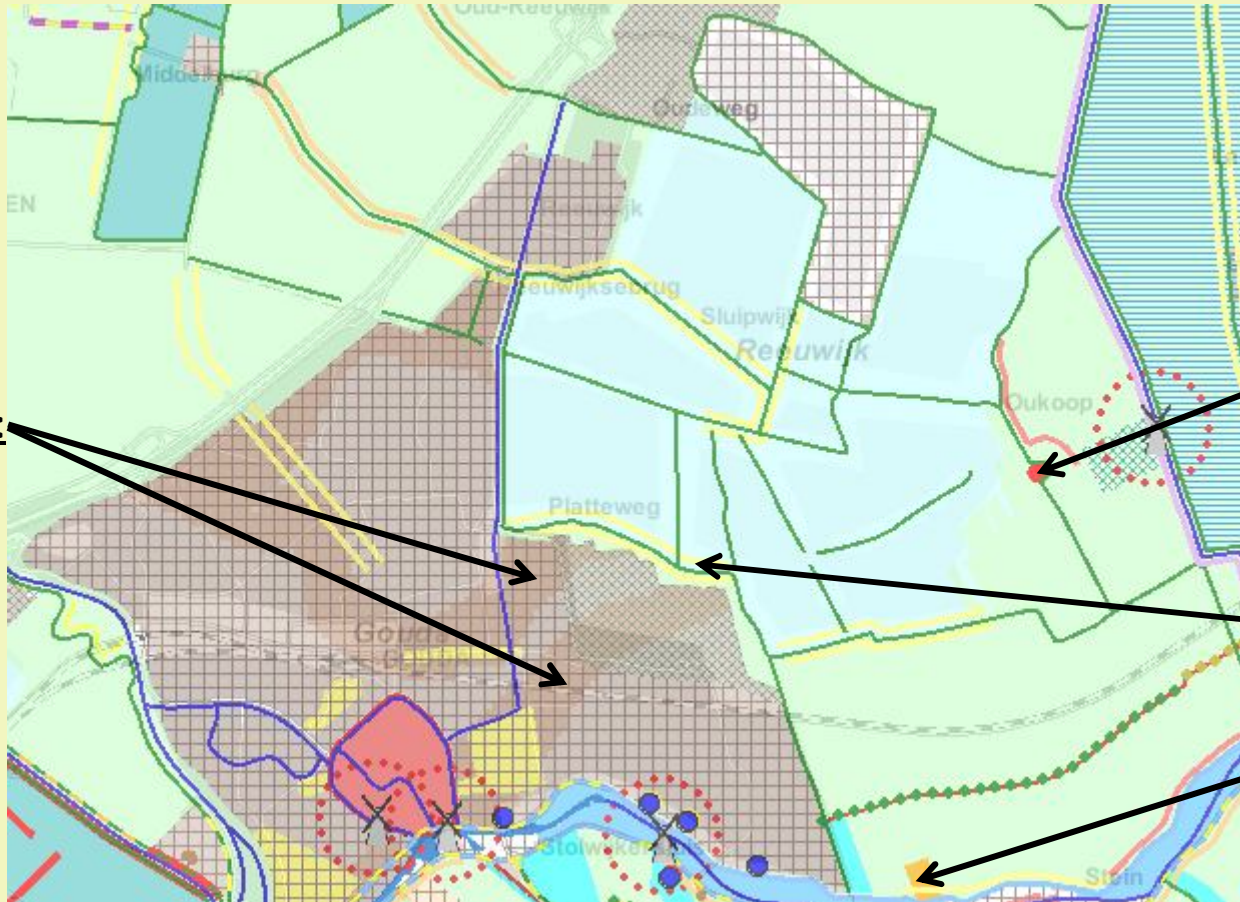
Type: Bebouwing
 Kenmerk: Bebouwing/industrie/delfstofwinning (na 1850)
 Oppervlakte (ha): 1216,59

=> Info: enkele gegevens, maar vnl. algemene kenmerken

'Gecombineerde waarden' : Landschappen, Nederzettingen, Archeologie

Stroomruggen
onder het veen:

Archeologische
Verwachtings-
waarde?!

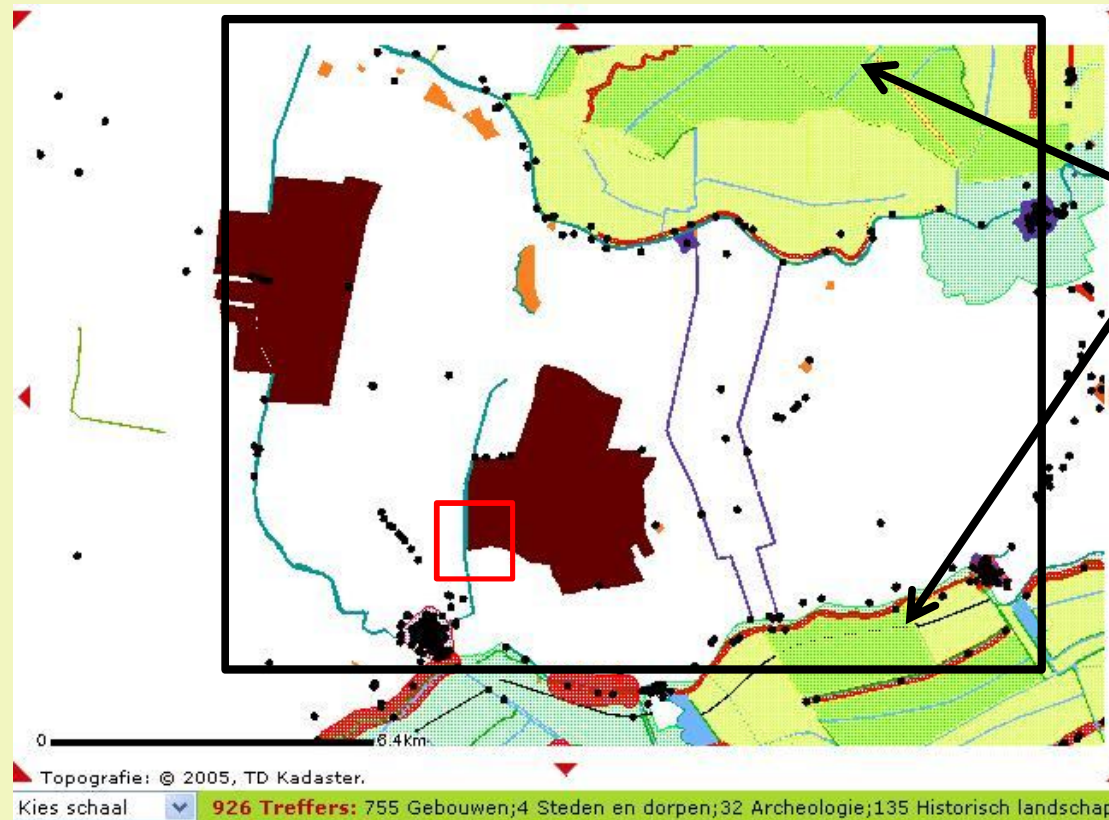
'Zeer
hoge waarde'
(Wiltenburg)

'Redelijk
hoge waarde'
(Platteweg)

'Hoge waarde'
(Klooster Stein)

Willens in Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie (vanuit het Rijk) (1)

- 2004: - een GIS via een website (idem als PZH)
 - keuze van gebieden en objecten met (inter)nationale waarde
 - B.v.k. ook voor provinciale, gemeentelijke objecten
- 2008: 'voor/door iedereen' + nieuw systeem in 2012
- Veel marketing en promotie => gewekte verwachtingen <=> (weten) wat het bevat!

Tot ca. 2008:

CH Landschap:

Alleen Belvederegebieden

Overige:

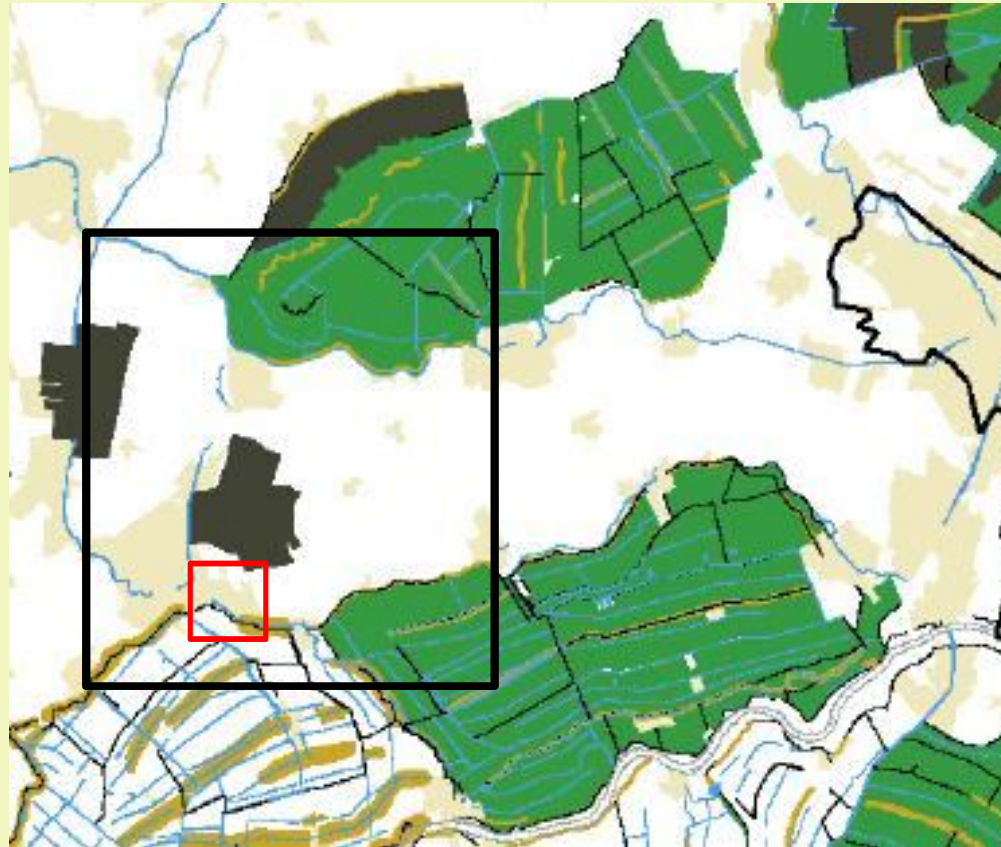
-Rijksmonumenten
- 'waardevolle' archeologie

+ algemene beschrijvingen
(Veengebied West,..)

Willens in Kennisinstructuur Cultuurhistorie (vanuit het Rijk) (2)

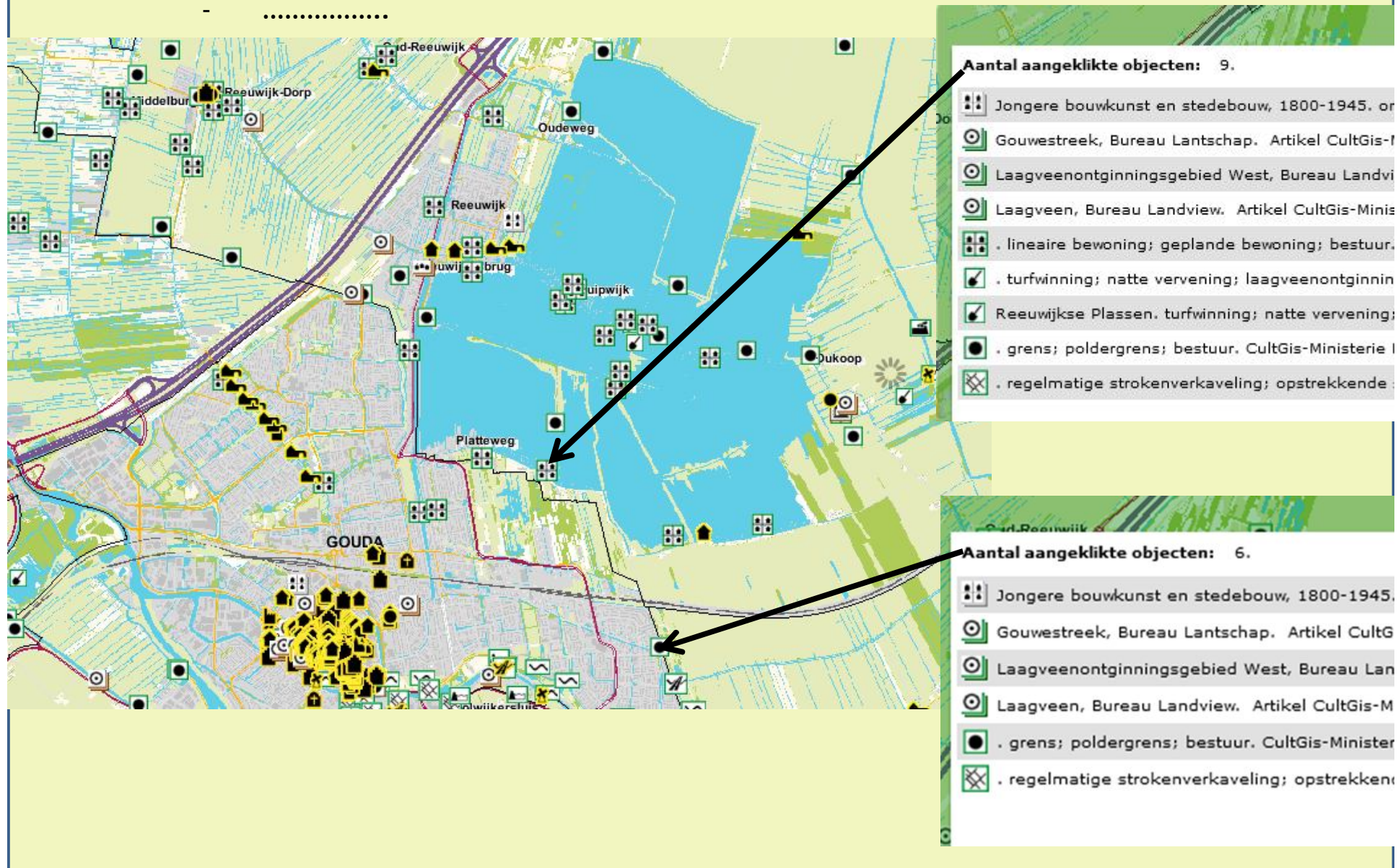
II-12

..... dus in RPB-rapport (!) over het Groene Hart: 'Gedeeld land' (2005)

Grote gebieden
zonder CH
landschapswaarden?!

Willens in Kennisinfrastuctuur Cultuurhistorie (vanuit het Rijk) => [KICH in 2010](#)

Willens in Kennisinstructuur Cultuurhistorie (vanuit het Rijk) => [KICH in 2010](#)

Algemene beschrijvingen van objecten naar type

Geen rapport te zien? [Klik hier.](#) Aangeklikt object

KICH geo-object
[CultGis:](#)
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

Cultuurhistorisch Gis: CG_Id: EL0018003

Type object	Landschap; overig
Trefwoorden	grens(CultuurHistorischGis:Aee_type) poldergrens(CultuurHistorischGis:Aee_subtype) bestuur(CultuurHistorischGis:trefwoord)
Juridische status	
Cultuurhistorische waarde	
Kenmerkendheid	
Zichtbaar	ja

Beschreven door	onbekend
Datum publicatie	2008-06
Laatste wijziging	onbekend
Beheer geo bestand	-
Verwijzen naar dit object?	http://www.kich.nl/kich2010/rapport.jsp?id_qualif=CultGis_Ministerie_van_Landbouw_Natuur_en_Voedselkwaliteit&id=EL0018003

Aantal aangeklikte objecten: 9.

- Jongere bouwkunst en stedenbouw, 1800-1945. or
- Gouwestreek, Bureau Lantschap. Artikel CultGis-I
- Laagveenontginningsgebied West, Bureau Landvi
- Laagveen, Bureau Landview. Artikel CultGis-Minis
- . lineaire bewoning; geplande bewoning; bestuur.
- . turfwinning; natte vervening; laagveenontginnin
- Reeuwijkse Plassen. turfwinning; natte vervening;
- . grens; poldergrens; bestuur. CultGis-Ministerie I
- . regelmatige strokenverkaveling; opstrekkende

Aantal aangeklikte objecten: 6.

- Jongere bouwkunst en stedenbouw, 1800-1945.
- Gouwestreek, Bureau Lantschap. Artikel CultG
- Laagveenontginningsgebied West, Bureau Lan
- Laagveen, Bureau Landview. Artikel CultGis-M
- . grens; poldergrens; bestuur. CultGis-Minister
- . regelmatige strokenverkaveling; opstrekkende

Willens in Kennisinfrastuctuur Cultuurhistorie (vanuit het Rijk) => [KICH in 2010](#)

Algemene beschrijvingen van type landschap of streek

Geen rapport te zien? Klik hier. Aangeklikt object

KICH Artikel
[CultGis:](#)
 Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit

[Cultuurhistorisch Gis: Doc Id: REG0204](#)
 Bureau Lantschap
Gouwestreek

Type object: Landschap

Beschreven door: Bureau Lantschap
 Datum publicatie: 2007-07
 Laatste wijziging: onbekend
 Beheer collectie:
 Verwijzing: [REG/Gouwestreek.pdf](#)
 Verwijzen naar dit object?: http://www.kich.nl/kich2010/rappo/Doc_Id&id=REG0204

Geen rapport te zien? Klik hier.

KICH Artikel
[CultGis:](#)
 Ministerie van Landbouw, N

[Cultuurhistorisch Gis: Doc Id: LS00000009](#)
 Bureau Landview
Laagveen

Type object:

Beschreven door:
 Datum publicatie: 2001
 Laatste wijziging: onbekend
 Beheer collectie:
 Verwijzing: [LS/laagveen.txt](#)
 Verwijzen naar dit object?: http://www.kich.nl/kich2010/rappo/Doc_Id&id=LS00000009

Aantal aangeklikte objecten: 9.

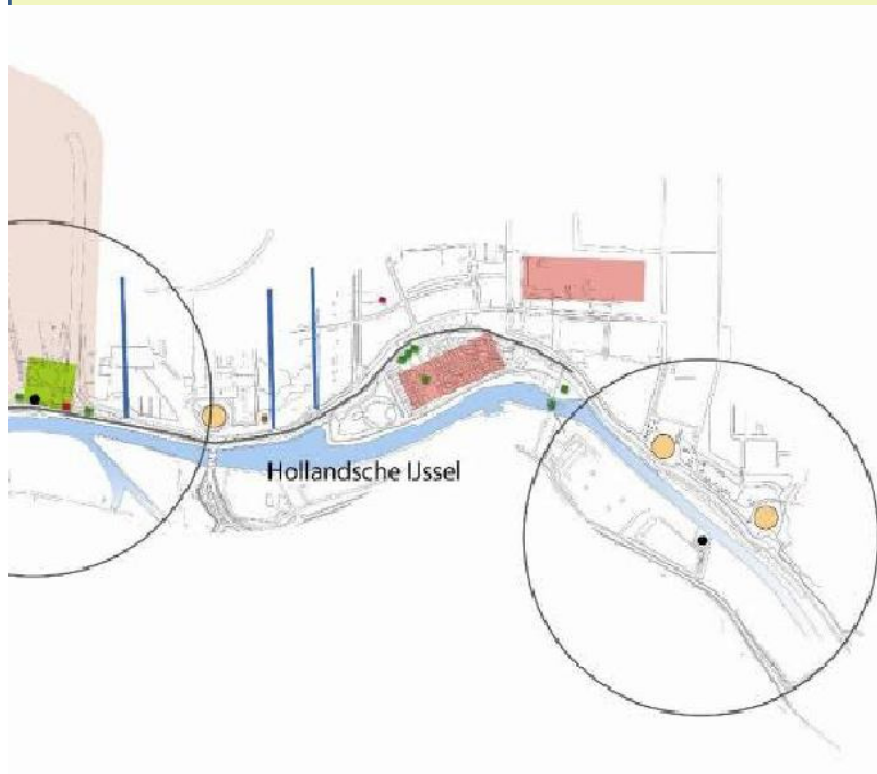
- Jongere bouwkunst en stedenbouw, 1800-1945. or
- Gouwestreek, Bureau Lantschap. Artikel CultGis-I
- Laagveenontginningsgebied West, Bureau Landvi
- Laagveen, Bureau Landview. Artikel CultGis-Minis
- . lineaire bewoning; geplande bewoning; bestuur.
- . turfwinning; natte vervening; laagveenontginnin
- Reeuwijkse Plassen. turfwinning; natte vervening;
- . grens; poldergrens; bestuur. CultGis-Ministerie I
- . regelmatige strokenverkaveling; opstrekkende

Aantal aangeklikte objecten: 6.

- Jongere bouwkunst en stedenbouw, 1800-1945.
- Gouwestreek, Bureau Lantschap. Artikel CultG
- Laagveenontginningsgebied West, Bureau Lan
- Laagveen, Bureau Landview. Artikel CultGis-M
- . grens; poldergrens; bestuur. CultGis-Minister
- . regelmatige strokenverkaveling; opstrekkende

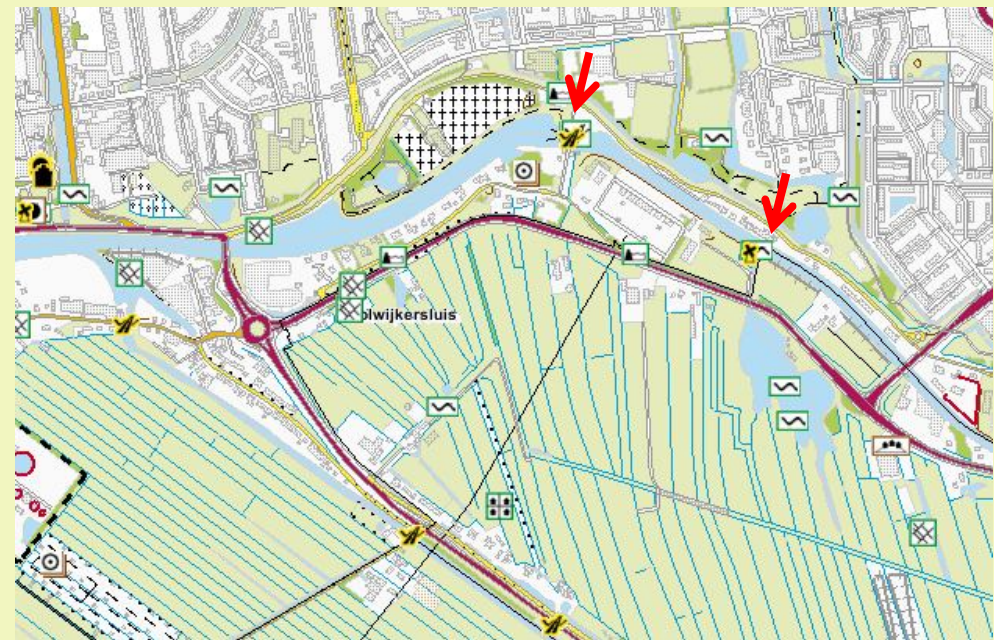
Willens in vergelijking Cultuurhistorie Gouda met KICH (november 2010)

CHA IJsseldijk door Gouda

IJsseldijk in KICH

=> alleen van gele objecten een **specifieke** beschrijving

Waaiersluis

Geen rapport te zien? [Klik hier.](#) Aangeklikt object

KICH geo-object

[Voorlopige Rijksmonumentenkaart:](#)
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

ODB:Rijksmonumentnr: 517620

Waaiersluis, Gouda

Type object	Bouwkunst; weg-/waterwerk
Trefwoorden	Waterkering en -doorlaat(oors
Dateringen	1500 t/m 1949 (Nieuwe tijd)
Juridische status	rijksmonument
Cultuurhistorische waarde	zeer hoge waarde
Kenmerkendheid	nationaal
Zichtbaar	ja
Plaats	Gouda

+ uitgebreide beschrijving ('verhaal')

Industrie- en poldermolen

Geen rapport te zien? [Klik hier.](#) Aangeklikt object

KICH geo-object

[Voorlopige Rijksmonumentenkaart:](#)
Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed

ODB:Rijksmonumentnr: 16918

Gouda

Type object	Bouwkunst; molen
Trefwoorden	Industrie- en poldermolen(oorspronkelijk
Dateringen	1500 t/m 1949 (Nieuwe tijd)
Juridische status	rijksmonument
Cultuurhistorische waarde	zeer hoge waarde
Kenmerkendheid	nationaal
Zichtbaar	ja
Plaats	Gouda

POLDERMOLEN van de polder Beneden-Haastrecht. Bovenkruier met gedateerd 1862. Gerestaureerd ca.1956 en nog als poldermolen in g

Beschreven door	Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Datum publicatie	2005-04-05
Laatste wijziging	2006-09-11
Verwijzen naar dit object?	http://www.kich.nl/kich2010/rapport.jsp?id=16918

T.a.v. vraag (1): **Welk erfgoed gekend, onderkend, herkend, erkend?**

a. Is de verwijzing op website Gouda naar KICH terecht?

U gaat nu naar de site van Kich.nl (Kennisinstructuur Cultuurhistorie)

<http://www.kich.nl>

b. Is (wie in) Gouda bekend met alle potentiële erfgoed?

c. Of: ontbreekt (momenteel) de kennis daarvoor?

d. En/of: Geschiktheid & vindbaarheid van kennis/informatie?

(2) Rol van lokale kennis + wat/hoe zou u kunnen doen? (1)

- Véél kennis (op lokaal niveau) door/met lokale kenners ('*gebiedsexperts*')

- al dan niet 'professionals'
- al dan niet in vrije tijd
- al dan niet samenwerken op lokaal niveau

-Vaak veel kennis in (soms enkele) hoofden, en kennisvragen

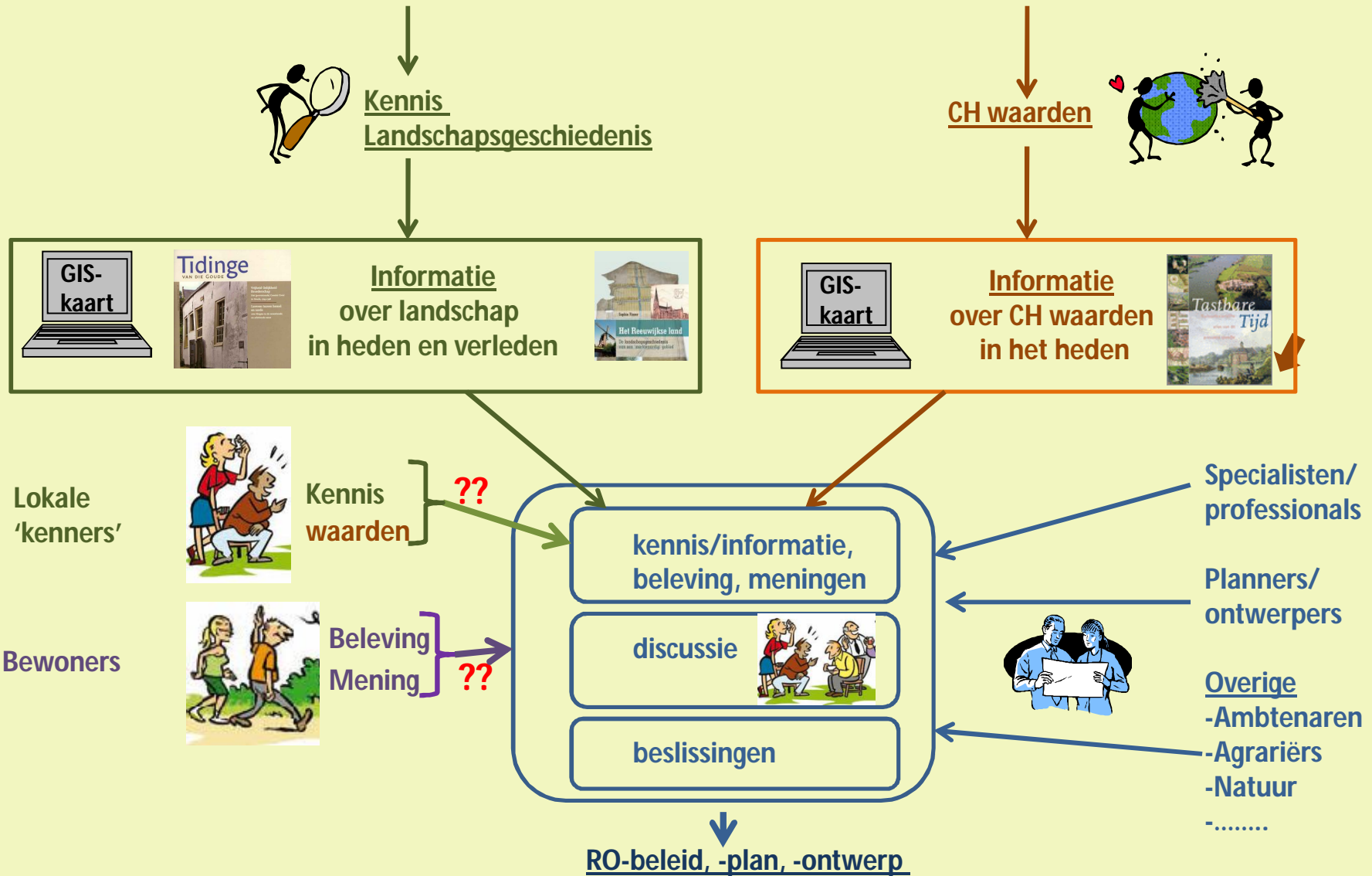
-Maar: kennisinbreng van lokale kenners in projecten nogal eens moeilijk punt:
zie *professionals* over 'transdisciplinair onderzoek'!

- in onderzoeksprojecten: tijd/beschikbaarheid, 'scoort niet'
- over lokaal onderzoek ('door leken'): onwetenschappelijk,
- in 'waarden'-projecten:
 - veel huidige waarden onderonsje van professionals
 - recente/lopende projecten: indien tijd en geld ervoor (Belvedere!)

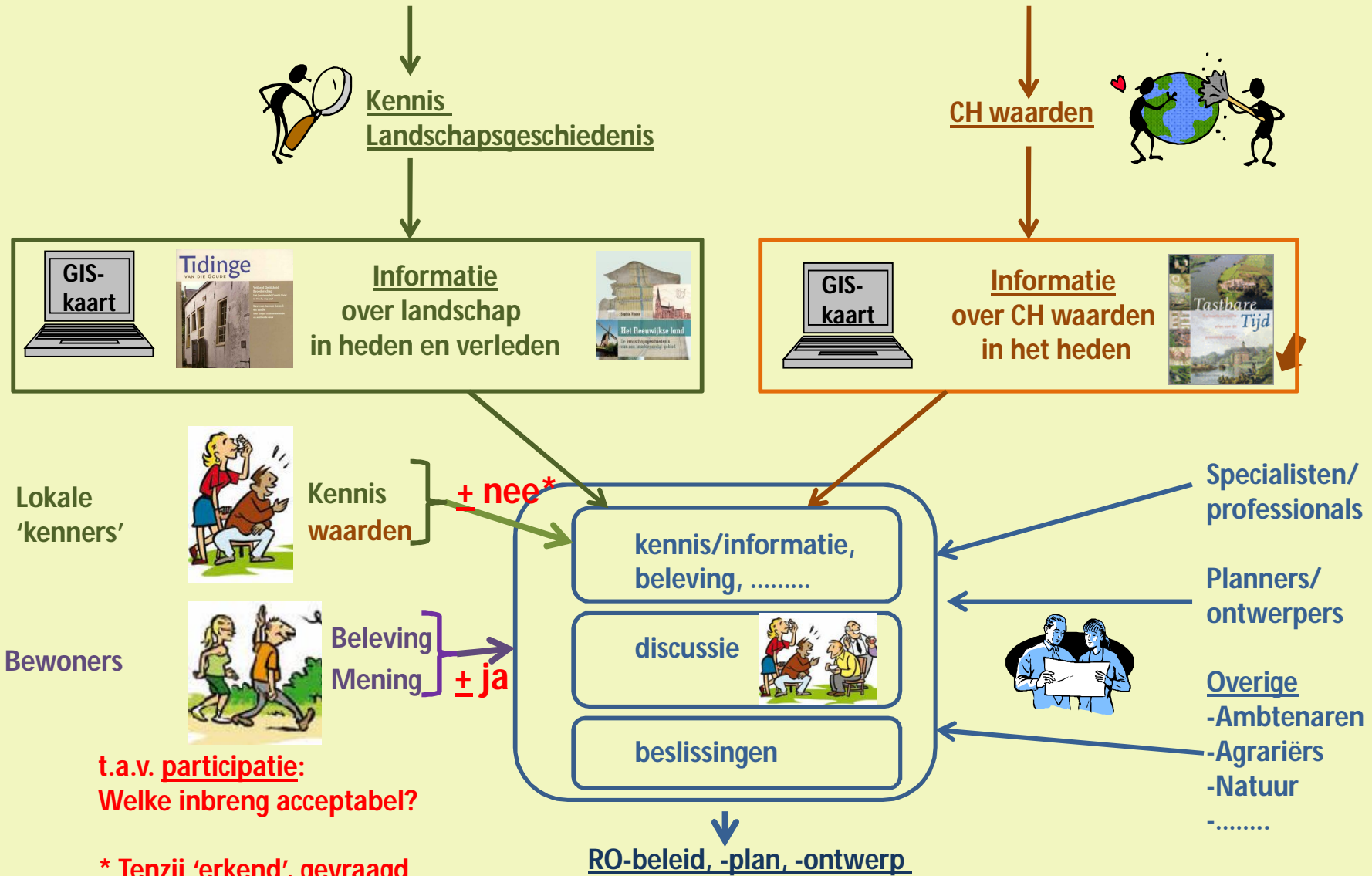
-nader/verder onderzoek vaak problematisch:

- weten toch al genoeg?
- geen geld (dus geen tijd, want door professionals, dus duur)
- onnodig, hebben toch al CH/erfgoed-waarden?

Gebruik van CH/landschaps kennis & informatie bij RO-beleid, -plan, -ontwerp

Gebruik van CH/landschaps kennis & informatie bij RO-beleid, -plan, ontwerp

(2) Rol van lokale kennis + wat/hoe zou u kunnen doen? (2)

Maar ook:

-veel *gemeenten* 'gebruiken' de lokale historische verenigingen (onderzoek 2001)

-Professionals gebruiken *lokale informatie*, als

- deze '*voldoende verantwoord*' lijkt, en/of 'de mensen bekend zijn'

- er niet veel informatie is, en informatie

- *bruikbaar* is/likt ('voor het doel in kwestie')

- *vindbaar* is

Wat kunnen/moeten lokale kenners doen

-(doorgaan met) eigen/lokale activiteiten (onderzoek, erfgoed)

-kennis bijeenbrengen, organiseren, toegankelijk maken

- kennis uit eigen gebied

- relevante kennis uit vakdisciplines

-in media/vormen: - *bruikbaar/vindbaar/aansprekend*

- *haalbaar & beheerbaar voor uzelf*

Dus ook: - *sponsors* zoeken (kosten, publiciteit, contacten, ...)

- *partners* zoeken (professionals: adviseur, signalering kennis, contacten)

Wat kunnen/moeten lokale kenners doen – voorbeeld 1

Goeree => Doel: Lokale CH elementen op de kaart

- *onvrede* met 'bestaande waarden' (rijk, provincie, etc.)
- *lokale kennis voorhanden!*

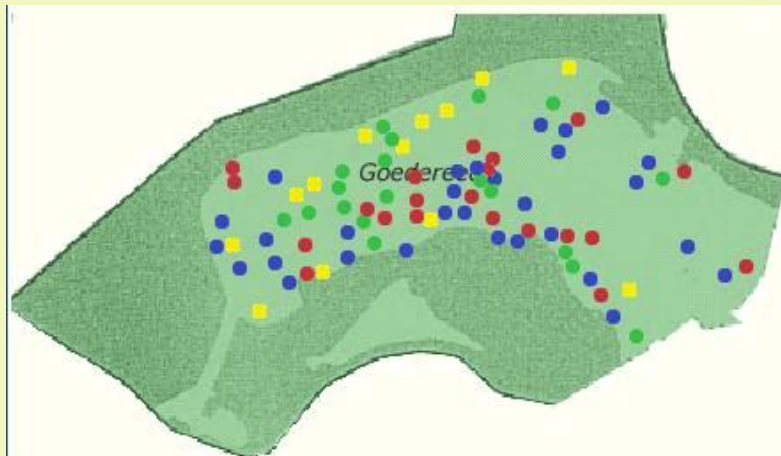
2003: samenwerking 'De Motte' + enkele andere organisaties (LBZH, ..) + sponsors

2006: Haalbaarheidsonderzoek => ja, "voor hele werkgebied, mits

- 'samen doen'
- hulp van De Motte ('*eindelijk het gevoel dat er naar ons geluisterd wordt*')
- 'elementen' ("te relateren aan ontstaansgeschiedenis")
- maar: *keuzes door Landschapsbeheer Zuid-Holland (LBZH).....?!*

2006: Resultaten voor Goedereede op website LBZH => **zie onder**

2010: Media/vormen: op papier, in GIS, in KICH => **nog niet?! Hoe t.a.v. eigen beheer?**

Legenda Goedereede
 rood = gebouwde elementen
 geel = militaire elementen
 blauw = waterkundige elementen
 groen = landschappelijke elementen

Wat kunnen/moeten lokale kenners doen – voorbeeld 2

Oude Hollandse Waterlinie => Doel: “OHWL op de kaart en bekend”

- *onvrede* met ‘bestaande waarden’ (rijk, provincie, etc.)
- *lokale kennis voorhanden!*

Ca. 2005: - St. Groene Hart: “*Wel de Nieuwe (ongebruikte) HWL, niet de Oude (gebruikte)?!*”

2006 – Belvederesubsidie => “OHWL op de kaart”

2007-heden =>

- verdere uitwerking
- onderzoek => publicaties
- publiciteit (‘merk & marketing’)
- beleven, recreatie, etc.

- *actie nu voor Werelderfgoed!*

Sponsors: Provincies, Belvederebureau (Rijk)

Partners : o.a. Erfgoedhuis ZH, Unie Vestingsteden

Wat kunnen/moeten lokale kenners doen – voorbeeld 3

Reeuwijk => Doel: "*Landschapsgeschiedenis en CH nader uitwerken*"

- al veel gedaan en bekend
- extra inzet en expertise welkom! (afstudeeronderzoek SV)

2004: - Ontmoeting met Inge Froger (Gem. Reeuwijk)
 - start => begeleidingsgroep
 - teveel werk als alleen vrijwilliger => *afstudeeronderzoek*

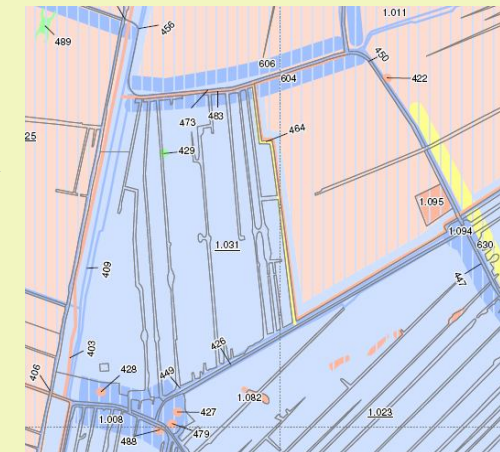
2004/05: - véél al bekend, maar versnipperd => in '*Basisdocument*'
 - eigen onderzoek: *oude kaarten, (volks)tellingen*

2006: - selectie + uitwerken in *scriptie*
 - opdracht Gem. Reeuwijk voor *boek*
 - opdracht Gem. Reeuwijk voor *Digitaal Vademecum (in GIS)*

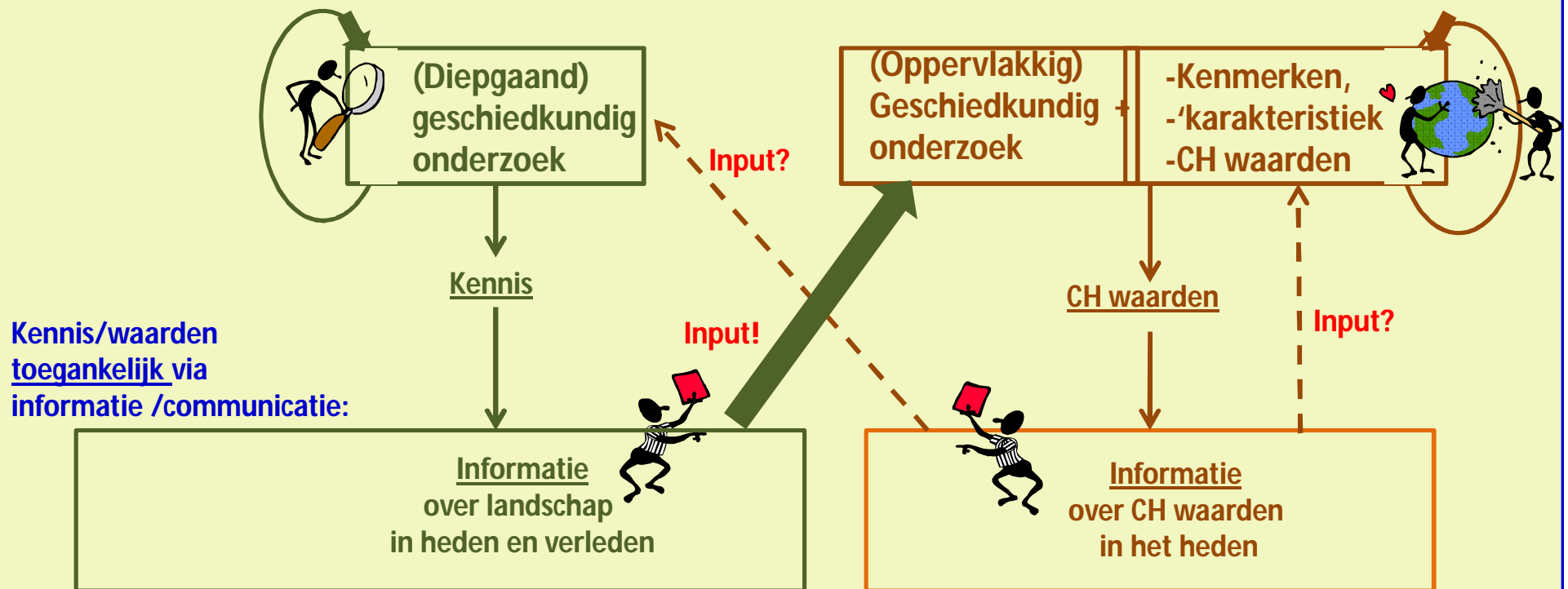
2007-heden: diverse *artikelen en presentaties*

Sponsors: Gem. Reeuwijk

Partners: gemeente, aantal uit de streek + 'Universiteit Utrecht'

Gebruik van CH/landschaps kennis & informatie *onderling* (1)

Concluderend

Deel I

- Meer en complexere **geschiedenis** in Willens dan verwacht (vermoedelijk)
=> - Aantal interessante en relevante **onderzoeksvragen**
- 'Uitgave' maken?! ('met u, niet voor u')

Deel II

- Bij **Cultuurhistorie Willens** nu 'paar hoofdlijnen'
- **Beperkingen** door
 - aannames t.a.v. kennisgebrek
 - uitgangspunt CH 'huidige situatie'
 - CHA's door externen?
=> **Kennisinbreng** , bijv. met/vanuit lokale kenners! => '**organiseren**'!
- **Verborgene erfgoed?** => uit kennis geschiedenis + kennis huidig landschap

Dank u voor uw aandacht!

Vragen, discussie?